

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 17. februar 2015

J.nr. 323-1 - dmk

Indberetning nr. 1/2015

Emner:

- *Lagmandens åbnede i sin nytårstale op for, at Færøerne evt. skal tage imod flygtninge, hvilket efterfølgende førte til en debat om emnet.*
- *Finansloven for 2015 er vedtaget med et DAU-underskud på 135 mio. kr.*
- *Mentunarvirðisløn Landsins 2014, der er Færøernes fornemste kulturpris, gik til maleren Tórbjørn Olsen.*
- *Kári á Rógvi, forhenværende medlem af Lagtinget for Selvstyrepartiet, er afgået ved døden.*

Lagmandens nytårstale

Lagmanden holdt traditionen tro sin nytårstale den 31. december 2014. En dansk oversættelse af nytårstalen er vedlagt denne Indberetning.

Nytårstalen blev generelt godt modtaget, men især ét emne i talen blev genstand for debat. I nytårstalen åbnede lagmanden op for, at Færøerne eventuelt skal til at tage imod flygtninge. Det førte efterfølgende til, at man begyndte at debattere en færøsk udlændinge- og flygtningepolitik, hvilket ellers ikke har været et stort emne tidligere.

I flere læserbreve og på de sociale medier blev holdningerne trukket ret klart op, og debatten var meget ”enten-eller”, men også på politisk niveau tog man emnet op. Det var primært repræsentanter fra lagmandens eget parti, Sambandspartiet, samt repræsentanter for Folkeflokken, der tog ordet i debatten. De to store partier i koalitionen er ikke enige om flygtningespørgsmålet.

Flere af Folkeflokkens medlemmer i Lagtinget, bl.a. Jákup Mikkelsen, Folkeflokkens gruppeformand i Lagtinget og formand for Lagtingets Udlandsudvalg, udtalte, at Færøerne ikke bør modtage flygtninge som situationen er nu, men at man bør hjælpe flygtningene i de områder, hvor de kommer fra. Ifølge Jákup Mikkelsen har emnet slet ikke været drøftet i koalitionen, og derfor er det heller ikke en aktuell sag for Folkeflokken.

Fra Sambandspartiets side er man mere åben overfor modtagelsen af flygtninge og vil gerne have sagen belyst. Således har Johan Dahl, der er landsstyremedlem med ansvar for bl.a. udlændingeområdet, sat et udredningsarbejde i gang, der har til formål at belyse, om og hvordan Færøerne kan tage imod flygtninge, hvis der er et ønske herom fra færøsk side. Ifølge Johan Dahl vil det være muligt at tage imod flygtninge med baggrund i den gældende udlændingelov, og han har på et møde med justitsminister Mette Frederiksen aftalt, at man sammen skal se på, hvordan det kan lade sig gøre.

Finansloven for 2015 vedtaget

Landsstyret fremsatte deres finanslovsforslag 30. september 2014, Efter tre behandlinger i Lagtinget blev den endelige finanslov vedtaget den 17. december 2014 med 26 stemmer for og 7 imod. Imod stemte de 6 medlemmer fra Republikanerne samt Rigmor Dam fra Socialdemokratiet. Der er for 2015 budgetteret med et DAU-underskud på 135 mio. kr., jf. Tabel 1 nedenfor.

Tabel 1: Landskassens drifts- og anlægsudgifter 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
	Regnskab	Regnskab	Regnskab	Skøn ¹⁾	FL
	----- Mio. kr. -----				
<i>Indtægter i alt:</i>	4.433	4.268	4.381	4.716	4.552
Indkomstskatter	2.126	1.937	1.976	2.107	1.862
Afgifter og told	1.579	1.673	1.710	1.914	1.974
Overførsler fra staten	616	624	632	635	642
Andre indt., ekskl. renter....	113	33	63	60	74
 <i>Udgifter i alt:</i>	 4.756	 4.602	 4.794	 5.026	 4.692
Driftsudgifter.....	4.541	4.375	4.463	4.598	4.333
Anlægsinvesteringer.....	150	182	237	396 ²⁾	274
Renteudgifter, netto.....	65	45	94	32	85
DAU-saldo	-322	-335	-413	-308	-140
Ekstraordinære indtægter/udgifter i alt ³⁾	10	303	175	-	5
DAU-saldo inklusiv ekstraordinære indtægter...	-312	-31	-238	-308	-135

1) Skøn i forbindelse med fremsættelsen af forslaget til finanslov 2015.

2) Heraf vedrører 119 mio. kr. ikke anvendte anlægsbevillinger fra tidligere år. Uden disse ville DAU-saldoen være 189 mio. kr. i 2014.

3) Opgørelse i forbindelse med nedkapitalisering af Vinnuframi (Erhvervsfremmefonden), Búnaðargrunnir (Landbrugsfonden) og nedlæggelse af Landsbanken.

Kilde: Landsstyremrådet for finansanliggender og FL2015.

Fra den 1. januar 2015 er administrationen og finansieringen af ældreområdet overgået fra landet til kommunerne. Det er primært udlægningen af ældreområdet til kommunerne, der forklarer ændringerne på både indtægts- og udgiftssiden fra 2014 til 2015.

Lagtingets finansudvalg afgav betænkning den 9. december 2014. Flertallet i udvalget, bestående af de fire medlemmer fra koalitionen, lagde vægt på, at udviklingen de seneste tre år har været positiv. Nøgletal for den færøske økonomi viser ifølge flertallet, at den færøske økonomi har det godt set i forhold til de fleste lande i den vestlige verden: Lønudbetalingerne er steget med ca. 5 pct. årligt, antallet af lønmodtagere er steget med ca. 1 pct. årligt, arbejdsløsheden er faldet fra ca. 7 pct. til 3,4 pct., befolkningstallet er stigende, eksporten sætter rekord og der forventes en økonomisk vækst i 2015 på godt 4 pct. nominelt. Flertallet mener, at det er vigtigt, at den satte kurs fastholdes, så der snart kan opnås overskud på finansloven og man kan påbegynde at afdrage på gælden.

Oppositionen mener dog, at der ud fra forudsætningerne allerede nu burde have været overskud på finansloven. Som begrundelse anfører oppositionen, at den færøske økonomi i den indeværende valgperiode vil være vokset med 2,5 mia. kr. som følge af den gunstige udvikling i fiskeopdrætserhvervet og i det pelagiske fiskeri. Hertil kommer, at renten har været historisk lav, at der er indtægtsført 280 mio. kr. årligt ved at fremrykke beskatningen af pensioner til indbetalingstidspunktet

fremfor ved udbetaling, og at der er flere store byggeprojekter i gang, der har medført øget aktivitet. Oppositionen er især kritisk overfor det forhold, at de øgede værdier i det pelagiske fiskeri og opdrætserhvervet ikke i stor nok grad kommer landskassen til gode, og de taler derfor for at øge resourceafgifterne.

I forbindelse med spørgsmålet om underskuddet på landskassens budget er for stort i forhold til den umiddelbart gunstige økonomisk udvikling kan det nævnes, at Búskaparráðið (Færøernes Økonomiske Råd) i deres kommende rapport har fokus på den finanspolitiske holdbarhed og landskassens strukturelle underskud. Rapporten fra Búskaparráðið forventes at foreligge i starten af marts 2015.

Landets kulturpriser uddelt

Bjørn Kalsø, landstyredelem for kulturanliggende, uddelte den 16. januar 2015 Færøernes fornemste kulturpris "Mentunarvirðisløn Landsins 2014" (Landets Kulturpris 2014). Det blev maleren Tórbjørn Olsen, der fik tildelt Landets Kulturpris på 150.000 kr.

"Heiðursgáva Landsins" (Landets hædersgave) blev tildelt sang- og musikgruppen "Tey av Kamarinum", der blev startet op af en gruppe søskende for 60 år siden. Gruppen er fortsat aktiv i færøsk musikliv. "Heiðursgáva Landsins" er på 75.000 kr.

Prisen for unge kunstnere gik til musikeren og pianisten Mattias Kapnas, der studerer på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København. Prisen er på 50.000 kr.

Kári á Rógvi afgang ved døden

Kári á Rógvi, der sad i Lagtinget for Selvstyrepartiet i perioden 2008-2011, afgik ved døden den 14. februar 2015 efter et kort sygeleje, 41 år gammel.

Kári á Rógvi stillede for første gang op til lagtingsvalget for Selvstyrepartiet i 2008, hvor han blev partiets topscorer og dermed fik det ene af partiets mandater i Lagtinget. Han stillede op igen ved valget i 2011, men opnåede ikke genvalg. Han var desuden formand for Selvstyrepartiet 2010-2011.

Kári á Rógvi var uddannet jurist fra Københavns Universitet (1998), ph.d. fra Háskóla Íslands (1999) og Master of Laws fra Aberdeen University. Han var fra 2008 til 2014 ansat som lektor på Fróðskaparsetur Føroya (Færøernes Universitet), inden han i marts 2014 blev professor samme sted. Kári á Rógvi har været meget aktiv i opbygningen af jurauddannelsen på Fróðskaparsetur Føroya, der nu er på masterniveau.

Kári á Rógvi var meget aktiv i arbejdet med en ny færøsk styrelsesordning. Han var således sekretær i det færøske grundlovsudvalg og siden næstformand i det udvalg, der efterfølgende arbejdede med en ny færøsk styrelsesordning.

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen